

สารจากอธิการบดี

วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ นับได้ว่าเป็นวารสารที่มีคุณภาพด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนาจนได้รับการยอมรับในระดับชาติ คือมีฐานข้อมูลปรากฏในศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI (Thai-Journal Citation Index Centre) บทความวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ถือว่าเป็นข้อมูลทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม และการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

สิ่งที่พึงตระหนักและพัฒนาควบคู่ไปกับวิชาการคือความมีศีลธรรมและจรรยาบรรณของความเป็นนักวิชาการแบบพุทธ กล่าวคือต้องมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียดถึงแหล่งปฐมภูมิ เคารพกฎกติกา และสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งรายงานผลการวิจัยและข้อที่ค้นพบตามความเป็นจริงในเชิงสร้างสรรค์ วิชาปรัชญาวิจารณ์อยู่บนฐานข้อมูลและหลักแห่งเหตุผลที่สำคัญนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาพึงปลูกศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา สร้างสรรค์งานเพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาประเทศชาติ และเกิดคุณประโยชน์แก่สังคม

ขออนุโมทนาที่ทีมงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ที่ได้ช่วยกันผลิตผลงานวิชาการแก่สังคม สร้างองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ให้ชาวโลกได้ศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางสืบไป

(พระพรหมบัณฑิต)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑ ประจำเดือนมกราคม – เมษายน ๒๕๖๑ เริ่มต้นด้วยบทความวิชาการของมนตรี เพชรนาจักร เรื่อง “ทำไม? ฉันทจึงต้องเป็นแม่ที่ดี: แนวคิดในพุทธศาสนาเถรวาท” จากคำถามที่นำไปสู่การพิจารณาการกระทำของหญิงผู้เป็นแม่ ๒ กลุ่ม คือกลุ่มแม่ผู้เป็นแบบอย่างแห่งความประพฤดีที่ดี จะมาจากพื้นฐานชีวิตที่ดี (กุลมูล) เรียกว่า “แม่แบบแห่งความดี” และกลุ่มแม่ผู้ประพฤดีไม่ดี จะมาจากพื้นฐานที่ไม่ดี (อกุลมูล) เรียกว่า “แม่แบบแห่งความไม่ดี” ซึ่งท่านผู้อ่านสามารถค้นหาคำตอบจากบทความนี้ได้ในเรื่องฉบับนี้ และยังมีบทความวิจัยที่ได้รับคัดเลือกและผ่านการตรวจประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการวารสาร ซึ่งบางบทความได้รับการพิจารณากรั่นกรองมาตั้งแต่กลางปี ๒๕๖๐ บางบทความได้รับการพิจารณากรั่นกรองในช่วงต้นปี ๒๕๖๑ ภาพรวมของบทความวิชาการและบทความวิจัยของฉบับนี้จึงมีความหลากหลายจากมิติต่าง ๆ ทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และปรัชญา โดยเฉพาะงานวิจัยกลุ่มพระพุทธศาสนาแนวประยุกต์และเชิงบูรณาการ

บทความวิจัยของแม่ชีสุดา โรจนอุทัย เรื่อง “การพัฒนาเขาวนอารมณ์ของวัยรุ่นตามหลักพุทธธรรม” ทำให้ทราบว่า การพัฒนาเขาวนอารมณ์ของวัยรุ่น เรื่องผัสสะ สติ โยนิโสมนสิการ เป็นการพัฒนาเขาวนอารมณ์อย่างเป็นองค์รวมมีผลทำให้กลุ่มทดลอง “รู้กระทบ รู้เท่าทัน รู้สร้างสรรค์สิ่งดีงาม” ทำให้เกิดการ “กระชับ ฉับไว อยู่ในใจ และเป็นตัวของตัวเอง” ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

บทความวิจัยของจินดา หวังวรวงศ์ และคณะ เรื่อง “แนวทางพุทธวิถีอาหารปลอดภัยที่ยั่งยืนด้วยสัมมาอาชีวะสำหรับสังคมไทย” ผลของการวิจัยนี้ ทำให้ทราบว่าการทำงานที่ด้วยสัมมาอาชีวะที่สังคมไทยพึงส่งเสริมอย่างยิ่ง ก็คือ การไม่ค้าขายเนื้อสัตว์และยาพิษ ซึ่งเป็นมิถาอาชีวะในพระพุทธศาสนา โดยส่งเสริม การเกษตร การผลิต การบริโภค อาหารมังสวิรัตและอาหารอินทรีย์ อันเป็นหนทางหรือแนวทางสำคัญที่จะนำไปสู่การมีอาหารปลอดภัยได้ตามหลักคิดข้างต้น

บทความวิจัยต่อมาเกี่ยวข้องกับทางด้านอาหารเช่นกัน ได้แก่ผลงานจากบทความวิจัยของรจิต สิทธิศาสตร์สกุล เรื่อง “กระบวนการส่งเสริมการบริโภคอาหารเจตามหลักพระพุทธศาสนา” โดยพบว่าหลักการส่งเสริมการบริโภคอาหารเจเป็นการมุ่งเน้นการส่งเสริมบนฐานของ “ความรู้” “คุณธรรม” และ “พฤติกรรม”(CAP) โดยจะมุ่งเน้นการเกิดความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเจ (Cognitive Domain), การปลูกฝังคุณธรรมด้านเมตตาและความต้องการบริโภคอาหารเจ (Affective Domain) และการมีพฤติกรรมบริโภคอาหารเจตามหลักพระพุทธศาสนา (Performance) โดยมีรูปแบบของกิจกรรม ได้แก่ เรื่องเล่า, การอภิปราย, การสาธิตและฝึกหัด, การฝึกเจริญเมตตาภาวนาและสร้างกุศล และ สื่อนำเสนอและการฟังเพลงสื่อธรรมตามกระบวนการตามหลักคิดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในบทความนี้ไว้อย่างน่าสนใจ

นอกจากนี้ยังมีบทความวิจัยทางด้านสุขภาพเชิงพุทธ ได้แก่บทความวิจัยของพระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย (ปณฺชนฺ) และคณะ เรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสุขภาวะผู้สูงอายุขององค์กรชุมชนอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผู้อ่านสามารถจะศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะผู้สูงอายุดังกล่าวตามหลักพระพุทธศาสนาได้ดังปรากฏในรายละเอียดบทความฉบับนี้

บทความวิจัยของสุชาติา วงศ์สืบชาติ และคณะ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นกัลยาณมิตรสำหรับเยาวชนตามหลักพุทธธรรม” ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบว่าองค์ความรู้คุณลักษณะการเป็นกัลยาณมิตรสำหรับเยาวชนตามหลักพุทธธรรม สรุปลงได้จากผลการวิจัยที่เรียกว่า SBMW MODEL FOR GOOD FRIEND QUALITY อันเป็นแนวคิดในการบูรณาการคุณลักษณะของความเป็นกัลยาณมิตร ๗ ประการ เช่นด้านปิโย (น่ารัก หรือเป็นที่รัก) ด้านครุ (น่าเคารพ) ด้านภาวนีโย (น่าเจริญใจ หรือน่ายกย่องในฐานะทรงคุณ) เป็นต้น มาบูรณาการกับหลักพุทธธรรม โดยสรุปเป็น ๔ มิติ คือ S = Social ปรับตัวเข้ากับสังคม B = Behavior พฤติกรรมดี เด่น M = Mental จิตใจสงบเย็น W = Wisdom มีปัญญาพิจารณาความเป็นเหตุเป็นผล

บทความวิจัยที่เกี่ยวกับเยาวชนอีกเรื่องหนึ่ง คือบทความวิจัยของธีรดา ขำนอง และคณะ เรื่อง “ผลของการใช้รูปแบบการปลูกฝังความซื่อสัตย์ของเด็กโดยครอบครัวตามแนวทางพุทธธรรม” งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครอบครัวที่มีลูกอายุ ๙-๑๐ ปี จำนวน ๑๐ ครอบครัว ประกอบด้วยผู้ปกครองจำนวน ๑๐ คน ใช้การสัมภาษณ์ ส่วนเด็ก ๑๐ คน ใช้การวิจัยกึ่งทดลองแบบวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

และ Sign test ผลการวิจัย พบว่า เด็กมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นสูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบการปลูกฝังความซื่อสัตย์ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนการประเมินคุณภาพของรูปแบบการปลูกฝังความซื่อสัตย์ฯ โดยครอบครัว พบว่า อยู่ในระดับดี ถึง ดีมาก

บทความวิจัยเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยวเชิงพุทธมี ๒ บทความ ได้แก่บทความของ แม่ชีกาญจนา เตรียมธนาโชค เรื่อง “การท่องเที่ยวสู่แดนพุทธภูมิตามหลักบุญกิริยาวัตถุ” และ บทความวิจัยของพระมหาวชิราวุธ หนองสูง และคณะ เรื่อง “ความเชื่อและพิธีกรรม : การศึกษารูปแบบการพัฒนาวัดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม” ทั้งสองบทความมีองค์ความรู้ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ซึ่งท่านผู้อ่านสามารถอ่านในรายละเอียดของบทความฉบับนี้ได้

บทความวิจัยที่น่าสนใจซึ่งมีประเด็นเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้แก่บทความวิจัยของปานจิตร สุกุมาลัย และคณะ เรื่อง “อนาคตภาพมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๖)” ผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้ทราบว่าภาพอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีจำนวน ๕ ภาพ เมื่อนำภาพที่มีโอกาสในการเกิดสูงและระดับของผลกระทบปานกลางมาสร้างภาพอนาคตเชิงตรรกะโดยอาศัยปัจจัยภายนอกที่มีแรงขับเคลื่อนสูงคือ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ทำให้ได้ภาพอนาคตทางเลือกของภาพมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๖) มีจำนวน ๔ ภาพ ซึ่งภาพอนาคตทางเลือกที่ควรเร่งรัดให้เกิด คือ ภาพอนาคตด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับมาก และมหาวิทยาลัยมีขีดความสามารถในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนสูง

นอกจากนี้ ยังมีบทความวิจัยอีกหลาย ๆ เรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มพระพุทธศาสนาแนวประยุกต์ และกลุ่มพระพุทธศาสนาแนวบูรณาการ เช่นบทความวิจัยของ พระเทพปริยัติมุนี เรื่อง “การทดสอบประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง คีล ๕ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖” บทความวิจัยของพระภิกษุวิมลวิจิตร วิ. (ประเสริฐ มนต์เสวี) และคณะ เรื่อง “การเจริญสติปัฏฐานในอิริยาบถเดินจงกรมตามหลักอนุปัสสนา ๗” บทความวิจัยของวิเชียร นามการ และคณะเรื่อง “การพัฒนาารูปแบบการฝึก

อาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการ ค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา” บทความวิจัยด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่น่าสนใจอีกบทความได้แก่ผลงานวิจัยของพระณปวร โทวาท เรื่อง “ต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดในประเทศไทย” บทความวิจัยของวัลลภ มณีเชษฐา เรื่อง “กระบวนการถ่ายทอดอักษรธรรมล้านนา” ซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษาวิวัฒนาการและกระบวนการถ่ายทอดอักษรธรรมล้านนา ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษาปัจจัย เจือปนไข ผู้เรียน ผู้สอนและชุมชนที่ให้การสนับสนุนการถ่ายทอดอักษรธรรมล้านนา และบทความของสมพร เหลาฉลาด และคณะ เรื่อง “ลักษณะและผลการเผยแผ่ธรรมะเชิงรุกของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี)” ซึ่งบทความที่ได้นำเสนอในวารสารฉบับนี้ล้วนเป็นผลวิจัยที่ได้สะท้อนองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาที่จะนำไปสู่การนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

บทวิจารณ์หนังสือประจำฉบับนี้ เป็นบทวิจารณ์ของบุญเลิศ โอสถสู ซึ่งได้นำประเด็นที่ปรากฏในหนังสือเรื่อง “พุทธปรัชญา” เขียนโดยพระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ วันจันทร์), ศ.ดร. ซึ่งผู้วิจารณ์ต้องการเสนอมุมมองเนื้อหาของพุทธธรรมที่มีนัยเชิงปรัชญาบางหลักธรรม เช่น เรื่อง ชันธ ๕ ที่ถูกหยิบยกเอาประเด็นที่มีคำถามมาเป็นอภิปรัชญา อาจทำให้เข้าใจว่า เรื่องหลักธรรมนั้นยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนได้ เนื่องจากผู้เริ่มเรียนปรัชญาหรือพระพุทธศาสนา อาจมองว่า เนื้อหาพุทธธรรม ยังไม่ใช่คำตอบจริง ต้องแสวงหาคำตอบที่แท้จริงต่อไป อันเป็นที่มาของบทวิจารณ์ดังกล่าวนี้